

11. Fedoruk, H. (2015). Formuvannia informatsiino-komunikatsiinoi kompetentnosti maibutnikh uchyteliv tekhnolohii u protsesi profesiinoi pidhotovky [Formation of information and communication technologies competence of future teachers in the course of vocational training]. *Candidate's thesis*. Vinnytsia: Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University, 256 p. [in Ukrainian].

Stechkevych O. O. System of methods for development of the information and communication competences of future teachers

The article substantiates pedagogical principles of formation of the system of information and communication competences of a future teacher, in particular: 1) integrity of the information and communication competences of a future teacher as combination of theoretical, practical, applied, heuristic and motivation constituents of training; 2) modeling of cognitive processes on the base of the adequate perception and activation of motivation and emotional willingness, as well as diversity of the forms of informative knowledge presentation (study of information objects, preparation of creative web-projects and applied tasks); 3) sequence of contents of the information and technological training and variable methods of pedagogical and educational tasks; 4) person-oriented approach to shaping the contents of the information and technological training that secures better and complete development of the future teacher's personality, his/her self-realization and activity of the personality that suggests development of situations of effective educational interaction on the base of readiness to professional-informational-technological activities; 5) actualization of the basic educational elements of the information and technological training with the following theoretical consolidation of structural units that demonstrates their essence and integrity, as well as stresses on integration in the context of intellectual and personal progress of students on the way of development of a system of information and communication competences of a future teacher. The research defines principles and regulations, which create a basis for the system of information and communication competences of future teachers, particularly: a) improvement of the structuration and choice of contents, methods, organizational forms and means of information and communication training, which correspond to the goals of future teachers' training; b) integration of special and general information knowledge and skills and the sufficient level of mobility in the process of training; c) principle of praxeology; d) versatility, which means application of information technologies; e) consistency, which requires development of a continuous, related, integral process of the information and technological training that lasts during to whole period of training and is implemented by integrating educational contents and methods of theoretical and practical subjects of the information and technological direction, individual educational and research tasks.

Key words: information and communication technologies, information and communication competences, system, system of methods, formation, future teachers, pedagogical conditions, principles, regulations.

УДК 378.011.3-051:81'243:378.4(430)

DOI <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series5.2022.85.42>

Сторонська О. С.

**ФОРМУВАННЯ МЕТОДИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВЧИТЕЛІВ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ
У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ НІМЕЧЧИНИ**

Статтю присвячено вивченню особливостей формування професійно-методичної компетентності вчителів іноземних мов у закладах вищої освіти Німеччини. Її проблематика передбачає аналіз нормативних вимог щодо методичної підготовки педагогічних кадрів цього профілю та цільових, змістових, організаційних аспектів її реалізації в німецьких вищих школах. Досягнення цієї мети передбачало застосування комплексу дослідницьких методів, а саме: аналізу, інтерпретації, узагальнення наукової літератури з проблеми дослідження, нормативних документів Німеччини щодо професійної підготовки вчительських кадрів, програмно-методичного забезпечення її здійснення в закладах вищої світи цієї країни. У результаті дослідження розглянуті чинні стандарти методичної підготовки вчителів іноземних мов у Німеччині, що регламентують насамперед її кінцеві очікувані результати (знання закономірностей і механізмів засвоєння іноземної мови, розуміння методологічних підходів до її навчання, оперування технологіями формування іншомовних комунікативних умінь, володіння термінологією та методологією дослідження у сфері методики викладання іноземної мови тощо). У ході дослідження розглянуто зміст і структуру навчальних модулів методичного спрямування на прикладі бакалаврської та магістерської програм професійної підготовки вчителів англійської мови Тюбінгенського університету. Зокрема, охарактеризовано їх тематику, що охоплює актуальні наукові дані про засвоєння мови, питання теорії та практики шкільної іншомовної освіти, організаційно-методичні проблеми викладання іноземної мови, термінологічні й методологічні аспекти досліджень у цій галузі науки, а також розкрито організаційні форми їх опрацювання, що передбачають аудиторну (лекційні та семінарські заняття) і самостійну (підготовка фрагментів і конспектів уроків, рефератів, портфоліо, проєктів тощо) роботу.

Ключові слова: вищі навчальні заклади Німеччини, педагогічна освіта, учителі іноземних мов, професійна підготовка, кваліфікаційний профіль, професійна компетентність, методична компетентність.

Соціальні, економічні, культурні, науково-технологічні та інші реалії сьогодення зумовлюють якісно нові вимоги до освіти й виховання молодих поколінь, передбачають підготовку вчителів нової генерації для їх успішної реалізації. Об'єктивні запити української держави й суспільства стосовно вдосконалення кадрового забезпечення освітньої галузі актуалізують проблеми модернізації теорії та практики професійної підготовки педагогів, зокрема, шляхом використання зарубіжного досвіду їх вирішення. У цьому контексті привертають увагу досягнення Німеччини в розбудові відповідної вимогам часу системи педагогічної освіти, що втілені насамперед у сучасній нормативній базі її функціонування, конструктивних підходах до організації, дієвих інструментах моніторингу якості.

Різноманітні аспекти німецького досвіду розбудови системи професійної освіти вчителів комплексно висвітлені в сучасній науково-педагогічній літературі. Так, Т. Кристопчук [3], Н. Махиня [4] та інші вчені розкрили історію становлення педагогічної освіти в Німеччині, сучасний стан і стратегії її розвитку, теорію та методику професійної підготовки вчителів. Наукові студії таких авторів, як В. Базова [1], Н. Козак [2], С. Блюмеке [5] та інші, розкривають також специфіку професійної підготовки педагогічних кадрів різних профілів, зокрема вчителів іноземних мов, насамперед крізь призму проблеми формування їхньої професійної компетентності з огляду на комплексність, нестандартність і мінливість сучасних реалій професійної діяльності в освітній галузі. Результати досліджень зазначених та інших науковців вказують на доцільність подальшого вивчення німецького досвіду професійної підготовки учителів іноземних мов з огляду на динамізм і масштабність її змін у теперішніх умовах.

Мета статті полягає в аналізі особливостей методичної підготовки вчителів іноземних мов у закладах вищої освіти Німеччини.

Методична компетентність учителів іноземних мов обґрунтована в сучасній німецькій науковій літературі як одна з пріоритетних цілей їх професійної підготовки. Відповідно, її формування в комплексі із загальнопедагогічною та предметною компетентністю визначене як запорука належного рівня професіоналізму в подальшій педагогічній діяльності. Німецькі дослідники одноставні в її трактуванні як здатності й готовності учителя іноземної мови до планування та організації процесу формування іншомовних комунікативних знань, умінь і навичок учнів у сучасних умовах шкільної освіти [5; 6; 10]. Її формування у працях німецьких науковців представлено як складний процес набуття знань із питань цілей, змісту, методів, засобів, форм організації навчання іноземної мови та вміння застосувати їх на практиці, її викладання з урахуванням специфіки як шкільної навчальної дисципліни, вікових та індивідуальних особливостей її засвоєння учнями, сучасних реалій шкільної освіти тощо [4; 10]. Розвиток методичної компетентності вчителя іноземної мови в німецькій науковій літературі пов'язується з набуттям ним власного індивідуального стилю викладання іноземної мови на основі поєднання кращих традицій і новітніх підходів у цій галузі [6].

Ключові вимоги до формування методичної компетентності вчителів іноземних мов у Німеччині зафіксовані у стандартах викладання фахових дисциплін та методик у межах педагогічної освіти за відповідною спеціальністю [7]. Згідно з положеннями цих документів методичні знання, уміння й навички є інтегрованим компонентом професійної компетентності педагогів. Зокрема, компетентнісний профіль випускника відповідної спеціальності передбачає усвідомлення психологічних закономірностей засвоєння іноземної мови в різні вікові періоди розвитку учнів, ґрунтовну обізнаність із новітніми лінгводидактичними підходами до планування й організації навчального процесу з іноземної мови, оперування ефективними технологіями формування іншомовної комунікативної та міжкультурної компетентності учнів, розуміння проблем навчання іноземної мови в умовах багатомовності, культурної гетерогенності, інклюзивності сучасного шкільного середовища, здатність до науково-дослідницької роботи над проблемами викладання іноземної мови тощо [7, с. 44–46].

Стандарти професійної підготовки вчителів іноземних мов є основою укладання модулів методичного спрямування в межах відповідних бакалаврських і магістерських програм вищих навчальних закладів Німеччини. Так, наприклад, бакалаврська програма професійної підготовки вчителів англійської мови як іноземної Тюбінгенського університету вміщує два модулі з методики навчання англійської мови загальним обсягом 9 кредитів ЄКТС, а саме: базовий (6 кредитів ЄКТС) та поглиблений (3 кредити ЄКТС) [8, с. 4].

6 кредитам ЄКТС базового модуля відповідає навчальне навантаження в межах 180 академічних годин, 60 із яких передбачені для аудиторної роботи, 120 годин – для самостійної роботи. Мета базового модуля з методики викладання англійської мови полягає в ознайомленні з термінологією та методологією лінгводидактики, теорією компетентнісно й комунікативно орієнтованого навчання англійської мови та культури її народів-носіїв. Відповідно до цієї мети інформаційне наповнення модуля становлять відомості про концепції та моделі засвоєння іноземної мови, принципи, технології, засоби навчання англійської мови як іноземної в умовах шкільної освіти. Базовий модуль із методики викладання англійської мови передбачає лекційну та семінарську форми аудиторних занять, а також підготовку рефератів, індивідуальних письмових робіт тощо відповідно до його проблематики [8, с. 16].

Загальний обсяг поглибленого модуля з методики навчання англійської мови становить 3 кредити ЄКТС, що дорівнює 90 академічним годинам із розподілом 30 годин для аудиторної роботи та 60 годин для самостійної роботи. Його метою є формування компетентності у плануванні та організації процесу навчання англійської мови відповідно до пріоритетів шкільної іншомовної освіти в Німеччині. З огляду на цю мету

тематика модуля охоплює питання цілей, завдань, змісту, організаційних форм і методів викладання англійської мови в закладах базової шкільної освіти, інструментів контролю рівня її засвоєння учнями, типових труднощів під час формування англомовної комунікативної компетентності школярів та шляхів їх подолання чи запобігання їм тощо. Поглиблений модуль із методики викладання англійської мови реалізується у формі семінарських занять та індивідуальної роботи над підготовкою фрагментів уроків, портфоліо, проєктів із проблем планування й організації процесу навчання англійської мови з урахуванням сучасних тенденцій шкільної освіти [8, с. 17].

Магістерська програма професійної підготовки вчителів англійської мови як іноземної Тюбінгенського університету передбачає один модуль із методики її викладання обсягом 6 кредитів ЄКТС, що дорівнює 90 академічним годинам, з яких 30 годин відведені на аудиторну роботу та 60 годин – на самостійну роботу. Загальною метою модуля визначено підготовку майбутніх учителів англійської мови до педагогічної практики в німецьких загальноосвітніх школах II ступеня шляхом критичного осмислення теорії і методики компетентнісно орієнтованого навчання англійської мови та апробації підходів і технологій його здійснення. Відповідно до цієї мети зміст модуля становлять теми про сучасні теорії, концепції, моделі викладання англійської мови в закладах загальної середньої освіти II ступеня, новітні технології формування англомовної комунікативної компетентності їх учнів та ефективні інструменти діагностики, оцінювання й підвищення рівня їхньої успішності у вивченні англійської мови. Засвоєнню тематики модуля підпорядкована семінарська форма навчальної діяльності під час аудиторної роботи та самостійна підготовка конспектів уроків, рефератів, проєктів тощо з актуальних проблем викладання англійської мови у згаданих вище закладах освіти в умовах сьогодення [9, с. 17].

У нормативній базі методичної підготовки вчителів іноземної мови закладена ідея неперервного моніторингу її якості та регулярного внесення корективів відповідно до динамічних реалій професії, новацій у теорії і методиці викладання мов тощо [7]. Відтак методична підготовка педагогічних кадрів цього профілю з огляду на її незаперечну важливість у структурі їхньої професійної освіти є об'єктом численних дискусій у середовищі німецьких урядових і науково-педагогічних кіл, результати яких знаходять відображення у висновках про її проблемні аспекти та пропозиціях щодо їх усунення. Так, вивчення й узагальнення відповідної наукової літератури та рекомендаційних матеріалів [6; 10; 11] дало змогу визначити такі ключові перспективи вдосконалення методичної підготовки учителів іноземних мов у вищих навчальних закладах Німеччини:

- доповнення переліку методичних знань, умінь, навичок у компетентнісному профілі вчителя іноземної мови відповідно до сучасних завдань його професійної діяльності;
- збагачення змісту методичної підготовки педагогічних кадрів цього профілю тематикою про новітні медійні, цифрові технології викладання іноземних мов;
- посилення науково-дослідницького складника в методичній підготовці учителів іноземних мов;
- тіснішу інтеграцію методичної підготовки та навчально-педагогічної практики здобувачів професії вчителя іноземної мови;
- реалізацію сучасних інтерактивних, проблемно-пошукових методів і форм організації методичної підготовки учителів іноземних мов тощо.

Висновки. Отже, здійснене дослідження дає підстави констатувати важливу роль методичної підготовки у структурі професійної освіти вчителів іноземної мови в Німеччині, що засвідчується, по-перше, стійкою увагою німецької науково-педагогічної спільноти до її завдань та ефективної реалізації, а по-друге, стандартизованістю вимог щодо очікуваних її кінцевих результатів і змісту на загальнодержавному рівні та обов'язковістю навчальних модулів методичного спрямування у відповідних бакалаврських і магістерських програмах вищих навчальних закладів Німеччини. Методична компетентність учителів іноземних мов визначена в німецькій науковій літературі та нормативній базі щодо її формування в закладах вищої освіти Німеччини як інтегрований компонент їхньої професійної компетентності, що виявляється в обізнаності з теоріями засвоєння іноземної мови, розумінні методологічних підходів до її навчання в сучасних умовах шкільної освіти, володінні технологіями розвитку іншомовних комунікативних умінь учнів, готовності до науково-дослідницької роботи над актуальними проблемами викладання іноземної мови.

Формування методичної компетентності вчителів іноземних мов у німецьких вищих навчальних закладах реалізується через комплекс відповідних навчальних модулів бакалаврських і магістерських програм, проблематика яких у логічній послідовності розкриває психологічні та психолінгвістичні концепції засвоєння мови, теоретичні засади шкільної іншомовної освіти, організаційно-методичні основи викладання іноземної мови, методологію лінгводидактичного дослідження тощо. Кожен із них передбачає аудиторну роботу у формі лекційних і семінарських занять та самостійну підготовку фрагментів і конспектів уроків, рефератів, портфоліо, проєктів тощо. Методична підготовка вчителів іноземних мов у Німеччині здійснюється в умовах постійного моніторингу її результативності та систематичного оновлення й удосконалення. Актуальними стратегіями її поліпшення на найближчу перспективу є уточнення цілей і завдань, доповнення змісту, диверсифікація організаційних форм та методів, тісніша інтеграція з іншими компонентами системи професійної освіти педагогічних кадрів цього профілю.

Подальші наукові пошуки в цьому напрямі доцільно спрямувати на зіставлення досвіду вищих навчальних закладів Німеччини в галузі методичної підготовки вчителів іноземних мов із практикою вітчизняних вищих шкіл у цій сфері з метою визначення переваг кожної із систем, прогалин у вітчизняній системі та можливостей її вдосконалення.

Використана література:

1. Базова В. Проблема професійної підготовки викладачів іноземної мови в університетах Німеччини. *Витоки педагогічної майстерності. Серія "Педагогічні науки"*. 2011. Вип. 8(2). С. 55–59.
2. Козак Н. Професійна підготовка майбутніх учителів іноземних мов у Німеччині. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія "Педагогіка"*. 2005. № 5. С. 180–184.
3. Кристопчук Т. Стан та тенденції розвитку педагогічної освіти в Німеччині. *Postępy w nauce w ostatnich latach. Nowych rozwiązań* : zbiór raportów naukowych. Warszawa : Diamond trading tour, 2016. S. 19–25.
4. Махиня Н. Реформування системи педагогічної освіти Німеччини (друга половина XX – початок XXI ст.) : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01. Кіровоград, 2009. 20 с.
5. Сторонська О. Практична підготовка майбутніх учителів у системі вищої освіти Німеччини. *Молодь і ринок*. 2018. № 2. С. 38–42.
6. Blömeke S. Einleitung: Professionelle Kompetenzen im Studienverlauf. *Professionelle Kompetenzen im Studienverlauf*. Münster : Waxmann, 2013. S. 7–24.
7. Kohärenz in der universitären Lehrerbildung. Vernetzung von Fachwissenschaft, Fachdidaktik und Bildungswissenschaften / I. Glowinski u. a. (Hrsg.). Potsdam : Universitätsverlag, 2018. 396 S.
8. Ländergemeinsame inhaltliche Anforderungen für die Fachwissenschaften und Fachdidaktiken in der Lehrerbildung. URL: https://www.kmk.org/fileadmin/veroeffentlichungen_beschluesse/2008/2008_10_16-Fachprofile-Lehrerbildung.pdf (дата звернення: 11.01.2022).
9. Modulhandbuch. Bachelor of Education. Lehramt Gymnasium. Englisch. URL: <https://uni-tuebingen.de/pruefungsordnungen-und-modulhandbuecher/> (дата звернення: 11.01.2022).
10. Modulhandbuch. Master of Education. Lehramt Gymnasium. Englisch. URL: <https://uni-tuebingen.de/pruefungsordnungen-und-modulhandbuecher/> (дата звернення: 11.01.2022).
11. Fachdidaktisches Wissen angehender Englischlehrkräfte – Theoretischer Rahmen und empirische Ergebnisse zur Struktur eines Testinstruments / B. Roters, J. König, S. Tachtsoglou, G. Nold. *Lehrerbildung auf dem Prüfstand*. 2013. № 6(2). S. 155–177.
12. Vogelsang Chr., Caruso C., Wosnitza Chr. Das Praxissemester fachdidaktisch in den Blick nehmen – Zugänge einer interdisziplinären Forschungsgruppe an der Universität Paderborn. *Die Hochschullehre*. 2017. № 3. S. 1–19.

References:

1. Bazova, V. (2011). Problema profesiinoi pidhotovky vykladachiv inozemnoi movy v universytetakh Nimechchyny [The problem of professional training of foreign language teachers in German universities]. *Vytoky pedahohichnoi maisternosti. Seriiia "Pedahohichni nauky"*, iss. 8(2), pp. 55–59 [in Ukrainian].
2. Kozak, N. (2005). Profesiina pidhotovka maibutnikh uchyteliv inozemnykh mov u Nimechchyni [Professional training of future foreign language teachers in Germany]. *Naukovi zapysky Ternopilskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni Volodymyra Hnatiuka. Seriiia "Pedahohika"*, no. 5, pp. 180–184 [in Ukrainian].
3. Krystopchuk, T. (2016). Stan ta tendentsii rozvytku pedahohichnoi osvity v Nimechchyni [Current state and trends in the development of pedagogical education in Germany]. *Postępy w nauce w ostatnich latach. Nowych rozwiązań: zbiór raportów naukowych*. Warszawa: Diamond trading tour, pp. 19–25 [in Ukrainian].
4. Makhynia, N. (2009). Reformuvannia systemy pedahohichnoi osvity Nimechchyny (druga polovyna XX – pochatok XXI st.) [Reform of the system of pedagogical education in Germany (second half of the XXth – beginning of the XXIth century)]. *Extended abstract of candidate's thesis*. Kirovohrad, 20 p. [in Ukrainian].
5. Storsonska, O. (2018). Praktychna pidhotovka maibutnikh uchyteliv u systemi vyshchoi osvity Nimechchyny [Practical training of future teachers in the higher education system of Germany]. *Molod i rynek*, no. 2, pp. 38–42 [in Ukrainian].
6. Blömeke, S. (2013). Einleitung: Professionelle Kompetenzen im Studienverlauf [Introduction: professional competencies during the study course]. *Professionelle Kompetenzen im Studienverlauf*. Münster: Waxmann, pp. 7–24 [in German].
7. Glowinski, I. et al. (eds.) (2018). *Kohärenz in der universitären Lehrerbildung. Vernetzung von Fachwissenschaft, Fachdidaktik und Bildungswissenschaften* [Coherence in university teacher training. Networking of specialist science, subject didactics and educational sciences]. Potsdam: Universitätsverlag, 396 p. [in German].
8. Ländergemeinsame inhaltliche Anforderungen für die Fachwissenschaften und Fachdidaktiken in der Lehrerbildung [Common national content requirements for the sciences and didactics in teacher training]. Retrieved from: https://www.kmk.org/fileadmin/veroeffentlichungen_beschluesse/2008-10_16-Fachprofile-Lehrerbildung.pdf [in German].
9. Modulhandbuch. Bachelor of Education. Lehramt Gymnasium. Englisch [Curriculum. Bachelor of Education. Teaching qualification at comprehensive school. English]. Retrieved from: <https://uni-tuebingen.de/pruefungsordnungen-und-modulhandbuecher/> [in German].
10. Modulhandbuch. Master of Education. Lehramt Gymnasium. Englisch [Curriculum. Master of Education. Teaching qualification at comprehensive school. English]. Retrieved from: <https://uni-tuebingen.de/pruefungsordnungen-und-modulhandbuecher/> [in German].
11. Roters, B., König, J., Tachtsoglou, S., Nold, G. (2013). Fachdidaktisches Wissen angehender Englischlehrkräfte – Theoretischer Rahmen und empirische Ergebnisse zur Struktur eines Testinstruments [Didactic knowledge of English teachers – Theoretical framework and empirical results on the structure of a test instrument]. *Lehrerbildung auf dem Prüfstand*, no. 6(2), pp. 155–177 [in German].
12. Vogelsang, Chr., Caruso, C., Wosnitza, Chr. (2017). Das Praxissemester fachdidaktisch in den Blick nehmen – Zugänge einer interdisziplinären Forschungsgruppe an der Universität Paderborn [Taking a didactic look at the practical semester – access by an interdisciplinary research group at the University of Paderborn]. *Die Hochschullehre*, no. 3, pp. 1–19 [in German].

Storonska O. S. The formation of linguodidactic competence of foreign language teachers in higher education institutions in Germany

The article is devoted to the study of the peculiarities of the formation of professional and linguodidactic competence of foreign language teachers in higher educational institutions of Germany. Its main objectives presuppose the analysis of regulatory requirements for their linguodidactic training and its aims, content, organization in German universities. Achieving this goal involved the use of the set of research methods – analysis, interpretation, generalization of scientific literature on the research problem, German regulatory documents on teacher training, software and methodological support for its implementation in higher educational institutions of this country. As a result of the research, current standards of linguodidactic training of foreign language teachers in Germany were analyzed, which, first of all, regulate its final expected results (knowledge of the laws and mechanisms of foreign language learning, understanding of methodological approaches to foreign language teaching, operating technologies for the formation of foreign language communication skills, mastering terminology and research methodology in the field of foreign language teaching, etc.). The content and structure of linguodidactic modules on the example of Bachelor's and Master's programs for English teachers' professional training at University of Tübingen were considered. In particular, their thematics, focused on current scientific data on mastering a language, the issues of the theory and practice of school foreign language education, organizational and methodological problems of teaching a foreign language, terminological and methodological aspects of the research in this field, was characterized. The organizational forms of linguodidactic training of English teachers according to the programs which include classroom work (lectures and seminars) and individual work (preparation of parts and outlines of lessons, reports, portfolios, projects, etc.) were also described.

Key words: higher education institutions in Germany, pedagogical education, foreign language teachers, professional training, qualification profile, professional competence, linguodidactic competence.

УДК 373.2:811.161.'242

DOI <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series5.2022.85.43>

Суютинова К. Є.

НАЦІОНАЛЬНО-МОВЛЕННЕВА ОСОБИСТІТЬ: СТАН ДОСЛІДЖЕННЯ ДЕФІНІЦІЇ

У статті проаналізовано поняття національно-мовленнєвої особистості. Проблема національно-мовленнєвої особистості в Україні має певною мірою також політичний характер, оскільки саме новому поколінню – сучасним дітям передшкільного віку та школярам – належить майбутнє країни, а зберігати надбання предків, створювати нову національну культуру, національну політику неможливо без досконалого знання рідної української мови, без любові й пошани до неї. Заклади дошкільної та загальної середньої освіти беруть на себе роль педагогів на національних традиціях. Вивчення мовної та мовленнєвої особистостей на перехресті різних галузей наук зумовлює складність і неоднозначність підходів до визначення, структури, критеріїв та способів опису зазначених понять. Проблема мовної / мовленнєвої особистості є комплексною, її вивчають соціологи та філософи, психологи, лінгвісти й педагоги.

Українська мова відіграє вагомую роль у житті людини, оскільки завдяки їй людина не лише спілкується, а й орієнтується у величезному світі інформації. Мова є важливим фактором соціально-економічного, науково-технічного та загальнокультурного процесу, вона впливає на становлення й розвиток нації, держави, культури, духовності. Відчуження від рідної мови, бездуховність і денаціоналізація не можуть сприяти розвитку нації, а виродження її означає виродження народу, його загибель.

У дослідженні ми підтримуємо думку науковців щодо доцільності вживання в дошкільному віці поняття “мовленнєва особистість”, оскільки діти тільки починають оволодівати рідною мовою. Також у статті пропонуємо власне визначення поняття “національно-мовленнєва особистість”.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо в аналізі психолого-педагогічних особливостей формування національно-мовленнєвої особистості та розробленні педагогічних умов національно-мовленнєвої особистості дітей передшкільного віку.

Ключові слова: мовна особистість, мовленнєва особистість, рідна мова, національна мовна особистість, національно свідома країномовна особистість, національно-мовленнєва особистість, дошкільний вік.

Проблема національно-мовленнєвої особистості в Україні має певною мірою політичний характер, оскільки саме новому поколінню – сучасним дітям передшкільного віку та школярам – належить майбутнє країни, а зберігати надбання предків, створювати нову національну культуру, національну політику неможливо без досконалого знання рідної української мови, без любові й пошани до неї. Заклади дошкільної та загальної середньої освіти беруть на себе роль педагогів на національних традиціях.

Свого часу І. Отієнко зазначив: “Мова – це наша національна ознака, у мові – наша культура, ступінь нашої свідомості. Мова – це форма нашого життя, життя культурного й національного, це форма національного організування” [11, с. 239].

Актуальність теми зумовлюється тим, що оволодіння українською мовою як державною є найважливішим засобом національного виховання, що не лише забезпечує комфортне існування людини в суспільстві,